

НАСТАВА И ВАСПИТАЊЕ

3

БЕОГРАД 2011.

ПЕДАГОШКО ДРУШТВО СРБИЈЕ

Настава и васпитање

UDK 37 ISSN 0547-3330 Београд

НВ год. LX Број 3. стр. 345-544 2011.

РЕДАКЦИЈА

др Љубомир Коцић
др Павел Згага, Словенија
др Драгица Тривић
др Илке Паршман, Немачка
др Снежана Маринковић
др Росица Александрова Пенкова,
Бугарска
др Наташа Матовић
др Ала Степановна Сиденко, Русија
др Емина Хебиб
др Искра Максимовић
др Гордана Николић
др Саша Дубљанин

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

др Гордана Зиндовић Вукадиновић

Лектор: Татјана Догдибеговић

Преводиоци

За енглески језик др Анђелка Игњачевић

За руски језик др Дара Дамљановић

Секретар редакције

Маја Врачар

Компјутерска припрема и коректура:

Предраг Вучинић

За издавача:

Биљана Радосављевић

Штампа: VIDGRAF, Београд

PEDAGOGICAL SOCIETY OF SERBIA

Journal of Education

UDK 37 ISSN 0547-3330 Belgrade

JE Year LX No. 3. p. 345-544 2011.

EDITORIAL BOARD

Ljubomir Kocić, Ph.D.
Pavel Zgaga, Ph.D., Slovenia
Dragica Trivić, Ph.D.
Ilke Parchmann, Ph.D. Germany
Snežana Marinković, Ph.D.
Rossitsa Aleksandrova, Penkova, Ph.D.
Bulgaria
Nataša Matović, Ph.D.
Alla Stepanovna Sidenko, Ph.D, Russia
Emina Hebib, Ph.D.
Iskra Maksimović, Ph.D.
Gordana Nikolić, Ph.D.
Saša Dubljanin, Ph.D.

EDITOR-IN-CHIEF

Gordana Zindović Vukadinović, Ph.D.

Language editor: Tatjana Dogdibegović

Translators:

Andjelka Ignjačević, Ph.D. (English)

Dara Damljanovic, Ph.D. (Russian)

Secretary

Maja Vračar

Design and typeset:

Predrag Vučinić

For the publisher:

Biljana Radosavljević

Printing: VIDGRAF, Belgrade

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА У СВЕТЛУ РАЗВОЈНИХ ТЕОРИЈА УЧЕЊА

Апстракт У раду се говори о природи активности ученика у светлу савремених развојних теорија учења – конструктивистичких, коконструктивистичких теорија учења и еколошког приступа развоју ученика. Природа активности ученика се сагледава као активна конструкција и реконструкција знања на основу постојећих модела; активност ученика има своје потенцијале у интерактивном учењу (интерактивност удружених активности ученика, наставника и интерактивност у настајању самих знања); природа активности ученика у асиметричној интеракцији, у зони наредног развоја; активност ученика је неодвојива од социокултурног миљеа у коме дете живи (контекстуалност активности ученика). У раду су изведене практичне импликације овог приступа активности ученика: учење поспешује развој, у учењу је неопходно лично мисаоно ангажовање, учење не треба увек упрошћавати и олакшавати, негативан ефекат на учење имају псеудоактивности, учење и активност ученика не могу произићи само из интересовања ученика, активност ученика има већи ефекат уколико наставник има улогу помагача и организатора, природа активности ученика је духовне природе, а не мануелне, вербалне методе допушта новим поступцима, учење се не може посматрати неодвојиво од контекста, учење се не може посматрати одвојено од ученика, садржаја предмета (предметност учења), садржај учења од процедура и метода учења.

Кључне речи: активност ученика, теорије учења, контекстуалност учења, интеракција.

STUDENTS' ACTIVITIES IN THE LIGHT OF DEVELOPMENTAL THEORIES OF LEARNING

Abstract The paper deals with the nature of students' activities in the light of modern theories of learning - constructivistic learning theories and ecological approach to the student development. The nature of students' activities is seen as active construction and reconstruction of knowledge based on existing models; the student's activity has some potentials in interactive learning (interactivity of joint activities of the student and the teacher, and interactivity in the emergence of knowledge itself); the nature of student activity in asymmetric interaction, in the zone of further development; the student's activity is inseparable from socio-cultural milieu in which the student lives (contextuality in the student's activity). The paper highlights practical implications of the approach: learning enhances development, learning requires personal mental engagement, learning should not always be simplified and facilitated; pseudo-activities have negative effects on learning; learning and activities can not be derived only from the student's interestedness; the student's activity will be more effective if the teacher adopts the role of

¹ teodoram@ptt.rs; sneganan@open.telekom.rs

a facilitator and organizer; students' activities are spiritual in nature, not manual; verbal methods should be complemented by adequate procedures; learning cannot be regarded separately from the context, or the student, teaching contents, procedures and methods of learning.

Keywords: *student's activity, learning theories, contextuality of learning, interaction.*

АКТИВНОСТЬ УЧАЩИХСЯ В СВЕТЕ РАЗВИВАЮЩИХ ТЕОРИЙ УЧЕНИЯ

Резюме Тема данной работы - определение природы активности учащегося в свете современных развивающих теорий учения: конструктивистских, соконструктивистских теорий учения и экологического подхода к развитию учащегося. Природа активности учащегося рассматривается как активное конструирование и реконструирование знаний на основе существующих моделей; активность учащихся берет свои потенциалы в интерактивном учении (интерактивность взаимосвязанных активностей учащихся и учителей и интерактивность в приобретении знаний); природа активностей учащихся в асимметричной интеракции, в зоне последующего развития); активность учащегося неотделима от его социокультурной среды (контекстуальность активности учащихся). В работе выявлены практические импликации данного подхода: учение способствует развитию, в учении необходима личная мыслительная деятельность, учение не всегда надо облегчать, псевдоактивности отрицательно влияют на процесс учения, активность учащихся - более эффективна, если преподаватель помогает и выполняет роль организатора, активность учащихся - духовной, а не мануальной природы, вербальные методы необходимо дополнить новыми приемами, учение нельзя рассматривать изолированно, вне контекста, учение неотъемлемо от учащегося, содержания учебного предмета и метода.

Ключевые слова: *активность учащихся, теория учения, контекстуальность учения, интеракция.*

Идеја активног учења, активне школе, актуелна је на целом европском простору. У овој концепцији у центру интересовања налази се *активност ученика и процес учења*. Различити су индикатори активности ученика код различитих педагога, педагошких система и реформских праваца. У операционализацији појма активности ученика појавила су се различита тумачења. Кроз историју педагогије следеће варијанте су се издвојиле као централне: активности ученика које наглашавају практичне, споља видљиве, мануелне активности (Монтењ, Кершенштајнер, Монтесори); активности ученика у којима је нагласак на духовним активностима (Коменски, Хербарт, Гаудиг, Феријер); активност ученика (мисаона и практична) која потиче од интересовања или животног искуства детета (Декроли, Феријер, Дјуи); активност ученика виђена искључиво као индивидуалан чин (Русо, Лај); активност ученика која је усмерена искључиво да ученика прилагоди средини у којој живи, а не да развије активности које ће му омогућити да

